

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény a szerkesztőség nevére küldendő.

Kiadóhivatal:
Strausz Sándor könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, nyilvánterkek és hirdetések.

Telefon szám 24.

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre K 30—

Félfévre 10—

Negyed évre 5—

Egyes szám ára 40 fillér.

Hirdetéseket jutányosan számítatunk.

Nyilvántér sorai K

MURAKÖZ

Feloldó szerkesztő:
ZRINYI KÁROLY.

Főszerkesztő:
MARGITAI JÓZSEF.

Kiadó és leptalanító:
STRAUSZ SÁNDOR.

Meddig még?

Akik minden áron békét akarnak, a háború meghosszabbításához épp úgy hozzájárulnak, mint azok, akik hódításokra vágyódnak. Ezt már Czernin nyilatkozataiból tudjuk; vagyis tudjuk, kik nyújtják a háborút. De bennünket sokkal inkább érdekel tudni, kik rövidítik meg?

Kétségkívül hadseregeink és vezéreink, ha győzelmeikkel lehetetlenné teszik az ellenségnek, hogy folytathassa a hadakozást. Ez azonban nem oly egyszerű feladat olyan háborúban, melyben a földnek mind az öt világrészéből vesznek részt a népek.

Az egész világ nem tudott minket legyőzni, de azért mégsem várhatunk a békére addig, míg mi győzünk le az egész világot, ha az egyáltalán lehetséges volna. Csak győzelemmel kényszeríthetjük az ellenségeket arra, hogy ellenünk a hadműveleteket megszüntessék. Am a világnak többre van szüksége, mint az öldöklés és pusztítás megállítására. A világnak béke, lehetőség a békés munkálkodásra kell.

Az ellenséget a háború befejezésére és tartósan ígérkező béke kötésére csak úgy bírhatjuk, ha meggyőzzük, hogy győzelem nélkül is jó békéhez jut. Miután fegyvereink hatalma elvette a kedvét, hogy bennünket elpusztítson, még meg kell őt győzni arról, hogy nem törünk az élete ellen, sőt ellenkezőleg, barátságban akarunk vele élni.

Ezt az ellenséggel megértetni a diplomácia és a közvélemény szószólóinak, képviselőinek a feladata. Mindent le lehet küzdeni, csak az emberek, népek önfentartási

ösztönét nem. Ezzel végre is tisztába kell jönni. Ha a népek tudni fogják, hogy halál és megsemmisülés, egész nemzedékek boldogságának feloldozása után végre mégsem marad más hátra, mint egymással megegyezni, akkor el fogják kergetni alnok vezetőiket, kik békéről csak az elért győzelem után akarnak beszélni s békésen meg fognak osztozkodni azokon a morzsákon, miket a háború pusztításából még meg lehet menteni. Ezek a morzsák most napról-napra kevesebbek lesznek és ha soká tart még a háború, úgy azok fognak osztozkodni rajtuk, akik eddig a háborútól meglehetősen távolagban tartva magukat, a legkevesebbet kockáztattak.

Európa népeinek lélekdéje, hogy addig a békétől ne várjanak.

Felhívás előfizetésre!

A Horvátországban, Szlavóniában, Boszniában és Hercegovinában élő magyarok s az idegen vizeken evező magyar hajós nép nemzeti védelmére irányuló munkából nekem is jutott egy rész, főleg a helyszínen: magyar testvéreink felkutatása, az iskolák szervezése, a védelmi akció elé gördülő helyi akadályok elhárítása, felügyelet stb. körül.

Sok érdekes, tanulságos, sőt lélekemelő jelenséggel, epizóddal voltak összekötve dráván- és szávántúli utazásaim. Bolyongásaim közt bő alkalmam volt megismerni az idegenben élő magyarság hitéleti, kulturális, közgazdasági viszonyait, családi, társadalmi, községi és politikai életét. Láttam az akadályokat és nehézségeket, melyekkel igazánt,

jogaiért, nyelveért való küzdelmében a magyarságnak szembe kell néznie. De módomban állott látni szívet, lelket fölemelő jelenségeket, is melyek az idegen viszonyok közé került magyar nép fajszeretetéiről és az anyarsághoz való ragaszkodásáról tesznek meghatározó tanubizonyosságot.

Sok évi hivatalos utazásaim alatt szerzett tapasztalataimat, Julián-émlékeimet mintegy 20—25 nyomtatott ivre terjedő, számos képpel illusztrált könyvben szándékozom kiadni.

Munkámban elvezetem t. olvasóimat azokra a drávántúli vidékekre, ahol magyarok laknak. Benézünk a magyar főúri és birtokos családok urilakáiba, a magyar nép otthonába, iskoláiba, templomaiba. Elzarándokolunk azokba a régi, eltűnt vármegyékbe, azokhoz a vármegyékhez, ahol hajdan a magyar nemesség vezetése mellett magyar meg horvát várkapitány és várjohágy testvéri szeretettel vállaltva munkálkodott közös hazafias célok eléréseért.

Betekintünk a horvát és szerb testvérek életviszonyaiba is, kikkel a magyar nép egyházi és községi ügyekben napról, napra érintkezik. Rámutatok a magyar és horvát kölcsönös megértésnek gátló okaira is. Számos vonatkozás lesz munkámban a magyar és horvát testvéri megértés megalapozására nézve. Amerre jártam, keltem, megragadtam az alkalmat, hogy horvát testvéreink közt eloszlassam a téves nézeteket és a testvéri összetartozás érzését ápoljam. Szívem szerint véletem cselekedni, mikor az ellentétek kiegyenlítésére törekedtem.

Az iskolák működése alkotta a védelem ügyének gerincét, azért az iskolák működését s azok életét részletesebben tárgyalom. A

Babona.

Írta: Kormány Endre.

A szép Bakonyiné fiatalon maradt özvegy. Ötéves leánykája s 7 éves fia volt. Az apa későn nőtült meg s az ilyen emberek még tán jobban ragaszkodnak családjukhoz, mint a fiatalok.

Bakonyi professzorlétére nagyon elfoglalt volt s annyira belemélyedt a filozófusok tanulmányozásába és írásbeli munkáiba, hogy minden egyébről megfeledkezett. Egyszer aztán valami romantikus uton bevezett a házasságba, amin maga is csodálkozott. Egyik növendékét az iskolapadból ez oltár elé vezette. Nyolcévi szép élet után itt hagyta családját. Szeretettel odaadással csüggett a gyerekeken, bennök lelte minden örömet s a föld legszerencsésebb emberének érezte magát házassága első percéől kezdve. Nőtlen kollégáinak lenghangon hangoztatta, hogy semmi a világon nem cserélhető fel egy örömteljes családi élettel. Ilyenformán aztán megállapították, hogy a gyallágyult az öreg. Tán épen, mert azon tizezrek közül való volt, kik élvezetet lelnek a családi életben nem élvezhette soká.

Felésege azt hitte, hogy mérhetetlen fájdalomra semmi sem hozhat enyhülést. Hetekig tartott ez a letargikus állapot, melyből a gyermekek csacsogása ragadta ki. Ezután csak egyetlen cél állott előtte a gyermekei nevelése. Senkivel nem törődött, senkivel nem érintkezett, visszavonultan élt.

Az évek gyorsan peregtek le egymásután. Bakonyiné megszokta az özvegyiséget. A gyermekek nőttek s egymásnak és egymásért éltek. Az anyjuk kényeztette őket, még az iskolabjárásról is kímélte őket. Inkább hozzájuk jártak a tanárok s egész délután egyik a másik kezébe adta a kilyncset.

Kiűtött a háború s a kis fia katonáskodásról ábrándozott. A nők kinevelték s nem is álmotak arról, hogy Bandi is résztvehet majdan a háborúban. Pedig rákerült a sor a negyedik évben.

Alig, hogy sietve lerakta az érettségit — nagy boldogan bevonult s pár hét után messze fekvő vidéki városkába helyezték. Úgy búcsúztak el egymástól, mintha már a harcra ment volna. Fájó volt a válás természetes, mert soha még egy percre sem voltak távol egymástól.

A kis Éva valóságos síró görcsöket kapott úgy, hogy haza kellett menniük még a vonat indulása előtt.

A kis katona még csak megszokta valahogy a távollétet — mert másként szegylet volna —, annál nehezebben ment ez a nőknél. Nehezen várták minden nap a postát s kétségbe voltak esve, ha egyszer elmaradt Bandi lapja. Minden gondolatuk a fiu volt s egész nap találtak róla valami mondanivalót.

Alig párheti kiképzés után menetszázáddá alakult a csapat, ami a fiukat valóságos örömmámmorral töltötte el. — Nagy vígan tudatták az ott-

honiakkal, hogy ha búcsuzni akarnak, jöjjenek el, mert ők nem kaphatnak időt a hazautazásra.

Ottthon bizony nem olvasták oly örömmel a híreket, mint ahogy útnak lettek bocsájta.

Legközelebb Bakonyiékknál. A level Éva kezébe került s a nem várt — legalább is még nem várt — hírre elállt a szívverése. Anyja elől eldugta a levelet — s rossz előérzetekről beszélve mindenáron útra akart kelni anyjával, semmi halasztást sem engedve.

Az ügyes kislány egy-kettőre hozzálátott a csomagoláshoz, miközben sok könnyecpet törölt ki szeméből s a legközelebbi vonattal indultak.

Keserves utazás volt ez; de minden rosszról megfeledkeztek, mikor viszontlátták egymást. A fiu jókedélye, vígsága velők is elfeledtette egy-egy kis időre, hogy milyen veszélybe megy.

Este, mielőtt elment Bandi a szállodából, tréfásan mondta, figyeljék meg álmaikat, mert amit idegen helyen első éjjel álmodnak, beteljesedik. Természetes, hogy ezen éjjel mindketten Bandiről álmotak s örömmel mesélték egymásnak az álmat. Egyik dicsőségről — a másik békéről és egészséges visszatéréséről álmodott.

A fiu kívánságára ott maradtak, amíg el nem indult a menetszázád, aztán valamivel nyugodtabban indultak haza. Kezdődött ismét a régi élet, a keserves várakozások az újabb hírekre. Bizony nehéz napok voltak, mikor nem jöttek a tábori lapok s ez tartott néha hetekig is, a nagy

kisembereknek a azok apró ügyeinek sok helyet szenteltek. Hiszen a védelmi munka főképp az ő érdekében történik! Az ő sorsukat, ügyeiket, bajkait kell, hogy a maga valóságában megismerjük, ha segíteni akarunk rajtuk.

Arra törekedtem, hogy elmondanivalóim ne legyenek száraz, akadémikus, hanem inkább szívólkadó és azért szívhez férkőző elbeszélő és leíró közlések. Miért is élményeim és megfigyeléseim epizódok és kulturtörténeti adatok alakjában mondom el oly híven, amint azokat láttam és átéreztem. Hiszem, hogy könyvem komoly tárgya mellett elég érdekes lesz, főleg azok előtt, kik a hazafias mozgalmaknak és az iskoláknak jóakaró barátjai s akik a tanüggyel hivatásszerűleg foglalkoznak.

Könyvem terjedelme, illusztrációi s főleg a mostani drága nyomdai viszonyok miatt sok költségbe kerül, miért is a nyomdai költségek biztosítása nélkül nincs módomban azt kiadni. Ebből az okból bizalommal fordulok jóakaróimhoz, ismerőseimhez, barátaimhoz, a horvátországi, szlavóniai, boszniai és hercegovinai magyarsághoz, a magyar hajósnehéz, a védelmi munkában közvellenlő résztvevő tanítókhoz s mindenkihez, akiket a drávántúli és a szávántúli magyarok sorsa és nemzeti védelmi munkája érdekel, hogy az előfizetésre való előjegyzéseikkel s akiknek nem esik letrükk, előfizetők gyűjtésével tegyék lehetővé munkám megjelenését. — Csakis jóakaró ismerőseimnek küldök előfizetési felhívást.

Könyvem előfizetési ára 10 korona. — Bolti ára 15 K lesz.

Az előfizetési díjaknak megküldését csak akkor fogom kérni, mikor munkámat már sajtó alá adtam. Erről külön fogom t. előfizetőimet értesíteni.

Végül kérem azokat a t. Jóakaró ismerőseim, kik munkámra hajlandók előfizetni, vagy arra előfizetőköt óhajtanak gyűjteni, szándékukról mielőbb tudósítani sziveskedjenek, hogy a nyomtatandó példányok száma felül tájékozva legyenek. Könyvem az előfizetőknek portómentesen fogom megküldeni. Amidőn könyvem már fent is említett jó-

harok idején. Hát még ha el tudták volna képzelni, hogy milyen életük volt ott a szép itáliai ég alatt a fiuknak.....

Több hónapig tartó keserves harc után a súlyos sebesültek között hozták haza a Bakonyi fiút is. Egy határszéli város kórházába került s oly kimerült volt, hogy napokig sem gondolt a hazairásra.

Azt remélte, hogy majd jobban lesz s akkor kéri meg édesanyját s Évát, hogy látogassák meg.

Erre azonban hiába várt szegény, mert inkább folyton rosszabbodott állapota. A kis önkéntes ápolónő, ki mellette volt kártyázóskodott családjára, furcsának találta, hogy a fiú senki iránt nem érdeklődik, senkinek nem ír. Ekkor kérte meg a lányt, tudassa az otthoniakkal, hogy itt fekszik a kórházban, nincs komolyabb baj; csak írni nem tud sajátkezűleg.

A régóta várt lap megérkezett s örömet szerzett Bakonyiékknál. Találgatták, hogy mi baj lehet s megállapodtak abban, hogy bizonyára a kéz vagy kar sérült meg. Első dolguk volt felkeresni a sebesültet. Vidámak voltak. tervezgették, hogy tán haza is kerülhet kórházba. Beszéltek minderről, amit Bandi tett, mondott — előkerült a kis gyermekora, sőt még a harcászallás előtti álmok is. Éva azt mondta: kíváncsi, milyen dicőség érte s ez lesz első kérdése.....

Nem gondolták, hogy a találkozás a kórház halottas kamrájában lesz, hogy az álmok ennyire hazudnak!

akaróimnak és ismerőseimnek újlag szíves figyelmébe s jóakaróiba ajánlanám, vagyok Budapest, (VII. István-ut 40.) 1918. május hó.

Igaz tisztelettel
Margitál József
a Julián-egyesület ny. tanügyi tanácsosa.

Gyűjtés a hadirokkantak stb. javára.

Egyre érkeznek az adományok. A jó vidékiek adakoznak céljaink megvalósítására. Erős a hitünk, hogy reményeink teljesedni fognak.

A befolyt adományok a következők:

Lukács Lajos Budapest	100 K
Habus János Alsópusztafa	10 »
Spitzer Elek	1 »
Mukvics Rudolf Kiszabadka	5 »
Stümez József Murásiklós	10 »
Simai Imréné Hernádnémeti	40 »
Szivoncsik Antal Csáktornya	50 »
Összesen	216 K
Múlt heti kimutatás	27528 K 51 f
Főösszeg	27744 K 51 f.

Szereteadományokat kér a Hadsegélyező Hivatal!

Átvételi különítménye, IV. Váczi utca 38 sz.

K Ü L Ö N F É L É K.

Lemondás.

*Szerecs! Szerecs csak azt,
Kivel már a lelked
Egybeforr a egybenőt;
En meg a lelkemre
Sírva börtök majd
Bánatos ssemfedőt.*

*S viselem majd szólan
Sívem kinyát, búját,
Mit Te tevé oda...
De a lelkem sobót,
Kinos vergődését
Nem látod meg soha!*

*Azért hát mulass csak,
Légy vidám, gondtalan
És örökké neves...
Átdőfött szívvel is
Azt susogom feléd:
Légy boldog és szeress!*

Greguss Pál.

— **Plebánosból malomtulajdonos** cím alatt nagykanizsai lapársunk egyik múlt heti számában komolyan foglalkozik Lajtmann György volt kotori adminisztrátor közgazdasági tervével, hogy t. i. Kotorban malom építet. Hogy lesz-e belőle valami, nem tudjuk; nem is ezért emlékezünk meg lapársunk említett cikkéről, hanem abból az okból, hogy helyreigazításképp kijelentsük, hogy a Lajtmann-ügyhöz a csáktornyai tanítóképző-intézeti igazgatónak semmi köze nem volt, csak lapunk szerkesztőjének, amennyiben a beküldött támadó cikkeket a Muraközben közölte, kommentárral kísérte s reflektált utóbb maga is azokra a támadó cikkekre, melyek személye ellen nemcsak horvátnyelvű, de nagykanizsai lapokban is Lajtmann részéről megjelentek. Ezekben a cikkekből be is bizonyította, hogy bizony Lajtmann György muraközi szereplése minden volt, csak hazafias nem, amit egy pár

tucat falusi tanu kihallgatása és megállapított tények alapján a bíróságok is az egész vonalon egyhangulag, kétségbevonhatatlani konstátáltak. Kijelentjük azonban, hogy Lajtmann hazaárulással soha sem vádoltuk, hiszen akkor az ügyességnek is körbe kellett volna lépnie s Lajtmann ellen az eljárás megindítania. Mi csak abban a tekintetben támadtuk a volt kotori adminisztrátort, hogy gyermekeket szállít horvát iskolákba »kinevelés« céljából s hogy a muraközi anyanyelv kiszorításával horvát frodalmi nyelvet erőszakol rá az ez ellen tiltakozó muraközi népre templomban, iskolában, családi körökben s hogy ezzel valódoigot állítottunk, tanunk a bíróságok előtt tett tanuvallomások s az a megafolhatatlan tégy, hogy az frodalmi horvát nyelv a muraközi templomokban mindenütt uralkodik. S ez a Lajtmann-iskola műve! Senki sem mondhatja tehát, hogy a Lajtmann ügy talán »felfújott« lett volna, mert az összes vádak a tényeknek megfelelték, amiről, ha körsétt lenne egy vasárnapon a muraközi templomokban, tisztelt lapársunk is meggyőződhetnék.

— **Kinevezés.** Székely Ernő 20. honvéd gyalogezredbeli hadapródjel. Örmestert és Székely Tivadar 62. tüzérezredbeli e. é. ő. tüzemestert az ellenség előtt tanusított kiváló magatartásukért soronkívül zászlóssá neveztek ki. Székely Tivadar egyidejűleg a bronz vitézségi érmet kapta, Székely Ernőt pedig parancsnoksága kitüntetésre terjesztette elő.

— **Vaskereszt.** Öfelsége a király megengedte, hogy Haksch Ferenc dr. csáktornyai kir. járásbíró, 20. hon. gyal. ezredbeli főhadnagy, kiváló katonai szolgálatainak elismeréséért a német császártól kapott vaskeresztet viselhesse.

— **Halálozás.** Igaz részvétellel vettük a gyászhirot, hogy özv. Zelles Sándorné, szül. Farkas Izabella urasszony f. hó 19. éu reggel 6 óraker, életének 84-ik évében hosszas szenvedés után az Urban elszenderült. A boldogult tisztos matróna földimarádványát 20. án d. u. 5 óraker helyezték el a drávaszentmihályi sirkertbe örök nyugalomra. Az elhunytban Tóth István, nyug. grófi tiszttartó, takarékpénztári igazgató, anyósát siratja. Nyugodjék békében!

— **Öngyilkosság.** Friedländer Mariska, 21 éves irodista, aki a Löbl Mór-féle irodában volt alkalmazva, múlt héten Csáktornyan öngyilkosságot követett el. Délélett 1/2 11 óraker a Budapest felől érkező U katonavonat elé vetete magát az ez temető mögött lévő vasuti hid közelében. A vonatra egy táviróoszlophoz támaszkodva várt s amikor az eldöbögött, a mozdony elé vetete magát. A mozdonyvezető azonnal fékezett, de így is egy pár kocsi kocsitülágzott a szerencsétlen lányon és mindakét lábát levágta s egyebült is súlyos sebeket ejtett rajta. A kocsiából kiugrott katonák az eszméletlenül fekvő szerencsétlen öngyilkost a vasuti állomásra vitték, ahonnan a varasdi kórházba szállították, ahol azonnal anputálták. A beteg, aki az öngyilkosság okáról hallgat, súlyos állapotban van.

— **Vonatgázolás.** Schwágel Móríc csáktornyai polgári szerencsétlenség érte múlt vasárnap este a tanítóképző-intézet és a vasuti állomás közti töltésen. Sötétségben a vasuti sínok között sietett a 88 éves ember a vasuti állomásra, érkező fia elé, miközben

valamelyik érkező vonat elűtötte. Schvágell az elgázolás következtében agyrázkódást szenvedett s a halotti szentségek felvétele után még aznap kiszenvedett. Schvágell Mórának valamikor nagy vaskereskedése volt és nagy tekintélynek örvendett Csáktornyan. Az elhunytat 26-án d. u. temették el. Nyugodjék békében!

Adomány. Özv. Zelles Sándorné szül. Farkas Izabella emlékére hálás gyermekei a csáktornyai kórház alapjára 100 K-t adományoztak. Az adományért hálás köszönet mond a városi előjárósága.

Értesítés. A Tisztviselők Szövetkezetének igazgatósága lapuk útján kéri a szövetkezet tagjait, hogy jövő évi szükségleteiket biztosítandók, ebbeli igényeiket a szövetkezeti boltban rövid időn belül jelentsek be. Egyben tudatja a tagokkal az igazgatóság, hogy a szövetkezeti bolt ezentel vasár- és ünnepnapokon zárva lesz.

Állandó mozi. A Rákóczi-utcai állandó mozgó színházban ma a Házasság unalomból, a szezon legbájosabb, legkedvesebb és legfinomabb szalonvígjátéka kerül színpadra 4 felvonásban. Május 1-én, 7 és 9 órai előadásokban A vasgyáros dráma 5 felvonásban kerül előadásra. Az utóbbi előadásokra holnaptól kezdve jegyek előválthatók.

Állandó választmányi gyűlés. A május 13-ikára összehívott vármegyei tavaszi rendes közgyűlés elé terjesztendő különféle számok tárgyalásán április 10 25 óra s a közgyűlés tárgysorozatának megállapítása végett május 6-án mindenkor 9 és fél órakor Zalaegerszeget, a vármegyéhez termében a vármegyei állandó választmány gyűlést tart.

Hadi képzés. A csáktornyai m. kir. áll. el. tanítóképző-intézetben a harctéren volt és most besorozott int. növendékek részére rendezett tanfolyam befejeztetvén, az április 23-án és 24-én Zrínyi Károly igazgató elnöke alatt megtartott szabályszerű osztály-, osztályképesítő és bef. képesítő vizsgálatokon 9 jelölt tett vizsgálatot. Ez alkalommal Avar Gyula, Bertakovics Róbert, Borossay István, Doma Lajos, Homor István, Höbaus Leo, Major Sándor, Szakmány János és Vucsak Antal tanítói oklevelet nyertek.

A cipő árának leszállítása. A kereskedelmi miniszter legközelebbi rendeletét bocsátja ki, mely a cipőüzorsót legalább is enyhíteni fogja. A rendelet értelmében cipőjegyek lépnek életbe, melyek alapján mindenki cipőhöz fog juthatni. A rendelet legfontosabb része az lesz, hogy a cipő ára körülbelül fele akkora lesz, mint az eddigi ára volt. A bőrpazarlást megszüntetése végett csak négyféle típusú cipőt lehet ezután készíteni s 16 cm.-nél magasabb szárú nem lehet egyik cipőfajta sem. A kormány ezenkívül zár alá fogja venni az összes bőrnevelőket, hogy elejét vegye a visszaéléseknek.

600-800 korona havonta szereshető sorsjegyek részletfizetésre való eladása által. Úgyes, megbízható ügyek (nők is) kerestetnek e célra legelsőrangú pénzintézetekhez. Eredményes működés esetén fix fizetés. Felvilágosítással szolgálat Steiner József, Budapest, VII. Erzsébetkörút 2. 1. 10.

Gondoljunk a hazatérő hadifoglyokra. A nagyközönség megértő szeretettel törekszik arra, hogy a hazatérő foglyok az otthonukba indulás nehéz várakozási ideje alatt már az ország határára is érezzék egy hálás ország szeretetét, figyelmét és gyöngédségét. E célra azonban a gyűjtőállomások otthonra kellően kell szerelnie a Hadsegélyező Hivatalnak

s ezért a társadalom sürgős támogatására van szüksége, hogy a segítés és támogatás munkája fenakadást ne szenvedjen. A Hadsegélyező Hivatal ezért újból pénzt és szeretetadományokat kér a társadalomtól. Ruházati cikkeket, kését, fésűt, szappant, dohányt, gyufát, hangszert, játékszert, könyveket stb., hogy az otthonokat — ahol a foglyok a vesztézári határidő alatt tartózkodni kötelesek — felszerelhesse és pénzt, hogy a szükségben szenvedőket pénzzel is segíthesse. Tekintve, hogy a kazatlerők nagy száma jogi és társadalmi támogatásra is reá lesz utalva, a Hadsegélyező Hivatal tájékoztató és utbagyító irodát szervezett. Az erre vonatkozó bővebb adatokat a hazatérők jelentkezésükkor — parancsnokságuk útján kapják meg. Pénzadományok a Hadsegélyező Hivatal főpénztára (Budapest Képviselet) címre küldendők. Szeretetadományok a Hadsegélyező Hivatal átvételi külföldi címére: Budapest, IV. Váci utca 38. sz. alá küldendők.

A kikötés és kurtavas rehabilitása. Öfélése a király, nemes szívére hallgatva, trónralépése után a kikötés és kurtavas használatát előlörölte. A hosszantartó háboru erkölcsi eldurvulásai azonban visszaparancsolták ezeket az ellörölt büntetéseket s a hadügyi és honvédelmi miniszterek rendeletet adtak ki a kikötés és kurtavas rendkívüli esetekben való visszaállításáról. A két súlyos büntetést csakis elharapodó jellegű fegyelmi esetekben fogják alkalmazni.

Megváltozik a gabona kiörlési aránya. A közlemezési miniszter legközelebbi rendeletileg fog intézkedni aziránt, hogy a buza és rozs örlesi aránya felemeltesék és pedig akként, hogy a buzát 90, a rozst 94 százalék erejéig öröljék fel a malmok, természetesen elsősorban a kenyérliszt mennyiségének növelésére, illetőleg a korpa mennyiségének csökkentésére. Az örlésben beálló ez a változás minden valószínűség szerint akként fog megtörténni, hogy a finom tézta-liszt kiörlési aránya 18 százalékra (eddig 20 százalék), a főzörliszt 20 százalékra (eddig 21 százalék), a korpát 8 százalékra (eddig 13 százalék), redukálódik, viszont a kenyérliszt kiörlési aránya az eddigi 44 százalék-ról 52 százalékra emelkedik.

Varrócérna kiutalása. A Pamutközpont a lehetőséghez képest gondoskodni kíván a háztartásokban javítás céljára szolgáló cernáról s ezt cernajegyek ellenében 50 méteres gombolyagokban bocsátja majd a közönség rendelkezésére.

Táncanfolyam. Méré Józsefné tánc-tanítónő, táncanfolyamán a táncitanítás már meglehetősen előrehaladt, amennyiben úgy az esti, mint a tanítónövendékek kurzusán a többi tánc mellett már a bosztont gyakorolják a növendékek. Az One-steep kurzuson pedig már is mindenki elsajátította ezt a kecses táncot.

Az oroszok nem hadifoglyok. A földmívelési miniszter rendeletet adott ki, mely szerint május 1-től fogva az orosz hadifoglyok nem tekintendők többé foglyoknak, hanem szabad munkásoknak s így oly elbánásban részesítendők, mint a mezőgazdasági munkások. Ebből kifolyólag kiadó élelmezésben és jó bánásmódban részesítendők s a mezei gazdasággal foglalkozó oroszoknak készpénzben kifizetendő napszámber 2—5 K-ban állapították meg. A foglyokat addig nem cserélik ki, míg a gazdasági viszonyok annyira nem rendeződnek, hogy megfelelő munkacérről pótolni lehet őket. A foglyok továbbá

ezentel esti 9 óráig kijárhatnak. Büntetési megörítésükre a katonai bíróságok illetékesek.

Kincstári lovak kiosztása. A mezőgazdasági munkák minél gyorsabb lebonyolítására a hadvezetőség kincstári lovakat bocsát a gazdaközönség rendelkezésére. A kiosztandó lovak száma meghaladja a háromezretet. A zalamegyei gazdák részére a szombathelyi 8. honvédszázad adja a lovakat. A lókiosztásnál előnyben részesülnek azok, akik már a békeidőben is tartottak kincstári lovakat. A lovaknak egy részét júniusban, másik részét pedig augusztusban fogják kiosztani.

A »Vasárnapi Ujság« az aktuális képek és közlemények nagy számával bővelkedik és változatos szöveg és illusztráció tartalmával lepi meg olvasót. Szemere György eredeti regényének és Arnold Benneth fordított regényének folytatásos közlése mellett Balla Ignáctól novellát, Vargha Gyulától költeményt közöl e szám, s Lampérth Géza az országos levéltárak ismertetési érdekes cikkeit, több képet közölve a most épülő új palotáról és a levéltár régi otthonáról. Báró Ullmann Adolf arcképén és életrajzán kívül e szám képei közt találjuk meg Bárczy István, a székesfevárosi új főpolgármesterének arcképét. Lénárd Róbert ukrániai rajzait, pompás képeket a nyugati harc-térről, Odesszából csapataink bevonulása után stb. A »Vasárnapi Ujság« előfizetési ára negyedövre 10 korona. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.)

Uj bevérségi igazolványok a felmentetteknek. A honvédelmi miniszter felmentésekkel kapcsolatos bevérségi engedélyok megadását újból szabályozta. E szerint a felmentési revizió alkalmával, valamint az azóta kiadott összes bevérségi engedélyek, bevonulási felügyesztések és az azokról szóló igazolványok f. évi május 1-vel érvénytelenekké válnak. Mindazok, akik felmentési kérvényük elintézése kapcsán bevérségi engedélyre jogosultak, eddigi igazolványuk helyét új mintájú bevérségi engedélyt kaphatnak. Május 1-étől kezdve csak ezek a bevérségi engedélyek szolgálhatnak igazolásul. Kiállításukra elsőfokú közigazgatásági hatóságok (polgármester, szolgabíró), azon felül a felmentési kérelmeket véleményező külön megjelölt hatóságok jogosultak. A bevérségi engedély legfeljebb tíz hétre fog ezentel szólni.

Gyümölcs- és zöldségfeldolgozási tanfolyam. A budapesti kertészeti tanintézetben (Ménási-ut 45.) június 17-től szeptember közepéig kéthetenként ismétlődő sorozatos gyakorlati tanfolyamokat rendez. A gyümölcs- és zöldségkonzerválás eljárások kerülnek gyakorlati bemutatásra és a résztvevők egyes készítményeket saját költségükön maguknak előállíthatnak.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jó barátaink és ismerőseink, akik felejtethetlen nővérem illetőleg sógornóm özv. Zelles Sándorné szül. Farkas Izabella elhunytá alkalmával részvétüket nyilvánították, fogadják ez uton őszinte hálás köszönetünket.

Tóth Istvánné szül. Farkas Anna és Tóth István.

Adakozzunk az elesett hősök özvegyei és árvái javára!

Hadsegélyező Hivatal főpénztára, Képviselet.

See pošiljke, kaj se tiče zadržanja novinah, se imaju poslati na ime urednika v Csáktornya.

Izdateljstvo: knjižara Strauss Sándora kam se predplate i obsnane pošiljaju.

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni, znanstveni i povlašćivi list za pak
Izlazi svaki tjeden jedanokrat i to: svaku nedelju.

Prodajna cčna je:
Na ošlo leto K 20—
Na pol leta 10—
Na četvert leta . . . 5—
Pojedini broji koštaju 40 fill

Obsnane se poleg pogodbe i ta računaju.

Odgovorni urednik:
ZRINYI KÁROLY.

Glavni urednik:
MARGITAI JÓZSEF.

Izdatelj i vlastnik:
STRAUSZ SÁNDOR.

Suradnik:
SRÁY FERENCZ.

Nemška vojska lěpo napreduje v u Francuzkoj.

Nemci su od englezov 140 kilometrov zemlje osvojili. - Opet ober 4000 englezkih zarobljenikov. Nemška vojska se približuje k englezkom morju. - Baron Burian je imenuvani za ministra izvanskih poslov na mesto grofa Czernina. - Magjarska vlada se je zahvalila. - Nemci i mi smo od početka tabora tri i pol millionov zarobljenikov odzeli od neprijateljah. - Ruski zarobljeniki su od 1-ga majuša slobodni ljudi. - Naši vojniki na francuzkim frontu.

Kak stojimo na bojuom polju?

(M. J.) Nemška vojska lěpo napreduje na francuzkom bojuom polju. Da su englezi pošteno biti bili, to oni nećeju priznati i ufaju se, da sve one zemlje, koje su od njih nemci odzeli, budu nazaj, dobili v u novih bojih. Ali to nebudu mogli napraviti, ako si premislimo, da su nemci iz 190 kilometrov dugog englezkog fronta vre 140 kilometrov osvojili. Ostalih 50 kilometrov dugih dekungov na 30 kilometrov dužini belgijski šeregi braniju, a englezi pak samo 20 kilometrov dugi front imaju, gde nesu još biti bili. V u ovim 20 kilometrov dugim frontu za to nesu englezi biti bili, ar jih nemški šeregi nisu još napali. Budu se i toga do čekali. Niti to nevezemeju englezi v u račun, da još nije čela nemška vojska na frontu, ar oni šeregi, koji su v u Ruskoj vojvali, nesu još mogli do francuzkog fronta dospeti zbog velike dalečine.

Aprila 17-ga su nemci opet napredovali pri Lis zvanom potoku, gde su 2500 zarobljenikov i više stukov odzeli od neprijatelja. Ov den su bitke bile pri vodi Somme zvanog i pri potoku Maas zvanom, gde su svigdi nemci jakši bili.

V u Francuzkoj su ljudi v u strahu i puk počne vre vpešati. Zbog velikih zgubićkah i zbog tajnih nemskih stukov se ljudstvo izseli iz glavnog varaša Pariza. Vezda stojezer decah hoćeju iz Pariza nekam na sigurneše mesto odjeljati. Francuzki puk vezda nameće staromu prezidentu, zakaj nije pred šestimi tjedni mir sklopil, gda bi mogel to lahko vćiniti. Vnogo krvi bi si mogli prisparati, ali vezda je vre kesno. Francuzke novine nesmeju od toga pisati, ali zato ljudstvo zna, kaj se na bojuom polju ripeća.

Nemška vojska se svaki den bolje približuje k englezkom morju. Ako do njega dospe, onda bude za engleze zlo, ar budu nemški dalekonoseći stuki bombe mogli strelati prek morju v u Englezku, pak budu i nemški šeregi lahko prek vuzkoga englez-

koga morja, Kale zvanog kanala, v u Englezku ili.

Englezi hoćeju podjarmljene irlandce, kojim nećeju slobodu dati, takaj pod svoju vojsku spraviti, ali proti tomu su se svi irlandčani suprotivili. Irlandski biskupi i drugi svećeniki iz predikalnice rezglašuju puku, da se suprotivi tomu, da bi irlandčani v u englezku vojsku stupili.

Aprila 18 ga su englezi protinavali počeli nemskih šeregov, ali nikaj nesu mogli dospeti, ar su jih nemci zbili. Englezi su tuliko vojnikov izgubili v u proslih tjednov, da nisu dosta jaki tomu, da bi oni v u navalu se pušćali. Ov den su nemci blizo 1000 englezkih vojnikov v u suzanjstvo odgnali.

Kaj se domaće političke glase tiče, sljedeća moremo našim čitateljem javiti:

Vetomadne smo pisali, da se je grof Czernin, minister izvanskih poslov zahvalil i da je to Njegovo Veličanstvo prijeli dostojalo. Vezda javimo, da je Njegovo Veličanstvo kralj na mesto grofa Czernina barona Buriana imenuval za ministra izvanskih poslov. Barun Burian je vre predi v u ovoj službi bil. Baron Burian je izjavil, da bude on v u vsem nasleđeval politiku grofa Czernina. To znamo, da je grof Czernin za mir delal, to bude i baron Burian vćinil.

V u magjarskoj politici se je takaj dosta znameaitoga pripetilo v u prošlom tjednu. Vezdašnja vlada je za sveobće pravo zbiranja delata i povekšati je hotela votumov. Pijašnja vlada je takaj hotela, da bi više votumov bilo, kak je vezda, ali ipak nije hotela tulikom juš dati za zbiranje ablegatov, kak vezdašnja vlada. Kajti se nisu mogle stranjke zravnati, kralj je v u Budađest došel, pak 16-ga aprila v u svoju budinsku palaću pozval više znamenitih političarov, kojim je izrazil, da bi volja njegva bila, ako bi se političke stranke pomirile med sobom, pak da bi za pravo zbiranje ablegatov sve stranke v u jednom mněnju bile. Kajti do toga nije moglo dojt, vlada se je zahvalila. Njegovo Veličanstvo je dos-

tojalo prijeli zahvalu, ali novu vladu još nije imenuvalo.

Na taljanskom bojuom polju nisu bite bitke zbog zločesto vrėme. Taljani vezda sami sebe batriviju. General Foch je jednomu novinaru rekel, da taljanski vojniki v u vsem ober naših vojnikov stojiju i ako bi naša vojska vezda navalu počela, jaj bi joj bito. Čudnovito je, da taljanski vojniki v u isonzonskih jedenajst navalah nesu znali pokazati, da su hrabreši i više vředni, kak naši vojniki, ar su tam jedennajstput pošteno biti bili. Moguće, da budu taljani opet priliku imeli, da pokažeju, je li su dečki na svojem placu. Ako budu nam to tak pokazali, kak su pri Isonzou, onda budemo zadovoljni.

Izračunalo se je, da smo mi i nemci do 1-ga marcijuša tri millijunov i 450 jezer zarobljenikov odzeli od naših neprijateljov. S tem smo tuliko težačkih rukah dobili, s kojimi nadomestiti moremo one, koji su izmed nas v u taboru. Nemška je v u jednim mesecu na novo s 125 jezer zarobljenikov povekšala broj težakov.

Ovdi na znanje dajemo, da se s onimi rusi, koji su pri nas v u suzanjstvu, od prvoga majuša nesme tak postupati, kak s zarobljenikimi, nego kakti s drugim poljodelskimi težaki. Njim se tuliko mora platiti od prvoga majuša za deru, kak drugim našim težakom. Treba jih je tak hraniti i tak se dobro ponašati s njim, kak s drugim težaki. Najviše, kaj ruski težak na den dobiti more od gospodara, je pet korun. Ruski zarobljeniki predi nebudu dimo pušćeni, dok jih budemo nucati mogli. Ruski zarobljeniki od 1 ga majuša slobodno vuni ostaneju većer do devete vure i slobodnu se zabavljaju. Samo po željeznici nesmeju putovati. Koji kaj zakriviju, s njim bude vojnički sud imel.

Javili smo, da je gospodin dr Zalań Gyula letinski ablegat odputoval v u Petrograd i da bude od onud v u Siberiju isel s jednom komisijom, koja bude naše zarobljenike dimo spravil. Kak nam vezda javiju, gosp. Zalań Gyula je iz Beća dimo došel v u Alsó Domboru, ar se komisija još nije

pripravila na put. Ovdje čeka vrijeme, gda bude se k bečkoj komisiji pridružiti mogel.

Iz Amsterdama javiju, da su se na dugih željezničkih vlakova austrijski i magjarski seregi vozili prama Belgijumu, koji idu nemcom pomogat na francuzki front. Tak je treba! Gda je nam treba bilo, nemci su došli nam pomogat proti srbu i proti rumunju, gda su ovi u Erdely vdri. Vezda mi njim, kakti našim vernim saveznikom povrnemo naš dug. Daj Bože, da bude naša pomoć nemcom i za mir na hasen!

Aprila 21 ga su glasi došli, da su nemci amerikansku vojsku nadvladali na englezkim frontu i od njih 190 vojnikova i 25 masinastih pušakah odzeli.

Nemški veliki tajni štuki su do vezda u Parizu 354 osobah vmorili i oranili. Izmed ovih je 118 mrtvih i 236 oranjenih. Veliki štuki su svaki den u poslu i mečuju kuglje na glavni varaš Francuzke.

Iz Berlina javiju, da su englezi, francuzi i portugalci od 21 ga marcijusa gda se je nemška navala počela, izgubili su: 117 jezer zarobljenikova i 1550 štukova.

Brez starešova.

Je li ste vidli malu ftičicu, gda iz gnjezda opadne, da nemre nazaj, pa stareše ne najde već? Ste čuli kak te tužno cvrči? — plače, se za svoj domom, za svoju gnjezdu. Ali najde se i druga stareša ftiča, pak ju sobom zeme k svojim mladim u svoje gnjezdo i zameni mu stareše i dom kak more. Tak ftičice! A ljudi?

Gdo bi izbrojil svu onu malu deticu, koja su i još budu sad u boju ostala brez starešova, brez doma? A kak malo je od te detice, koja su srečna, da se najde za njih duša s srcem, kak imaju ftičice?! A druga? Znae vi za sudbinu takšne dece? Ne! Samo on zna, koj nigdar nije poznoval doma, koj nigdar nije probal kaj su otec, mati. Nigdar mu nije bilo sudjeno ziveti u krugu svojih starešova, bratova, sestrih. Kaj pojmi on sve to, koji je od Boga i naravi obdeljen ze svoj dobroti. Navěk siguren, da se brine za njega brižna mati i marljivi otec.

Istinita senja, teška rana!

Bilo je to 1916-ga leta 10-ga januara, kad sem po drugi put išel na severno frontu ili na Rusko bojno polje, na kojega mi je dobro poznati onaj put, oni varoši i okolice, od kojih je gosp. Hrusóczy E. spisal u Medjimurski kolendar.

Samo ja sem ostal u Vladimiru Volhinskym, t. j. u Volhinski okolici, ne daleko od Kovele, gde je bil moj Regiment, i gde sem se opet šest mjeseci boril svojimi pajdaši protiv dušmana mile naše domovine Magjarske! Gde sem i zadobil tešku ranu i doživotnu uspomenu, za koju sem predi on den znal gda budem ranjeni.

A to je bilo 1916-ga leta 28 ga julijusa, kad je u jutro ob šesti vuri rus počel s štuki ofenzivati, i kak se već svaki siromak soldat prevči, koj je duže vremena na fronti. Tak sem i ja već bil vučen onomu orlikanju i treskavici granata, jer sem od mozgósitasa, kak je započel taj strašni svetski boj navek na fronti. Itak u onoj strašnoj grmlavini od štuka čekamo mi u svoji štelungji, kaj

Kak lahko takšni spi. A siromak brez starešova? Dones se tu muči prebija a zutra nezna, je li bude imel kam deti trudnu glavu.

Ima ljudi, koji misliju, da takov siromak nije clovek, kak on, da nema isto pravo na život i veselje, naime, da nema srca. Znae, da rana duga navěk bolje boli, kak zdravo meso, a srce takšnog siromaka je rana — duga neizvračljiva rana, u koju slobodno svi treskaju — a nišci ne pita, ci boli? Gdo se brini za suze za javkanje njihove? — da znae, kuliko krat si u životu takov siromak zdehne: »Ah! zakaj i ja nemam stareše i doma?«

I cigan u šatoru je srečen ako ima stareše. Jer on šator mu je dom, tam se narodil, u njem vmira, a otec i mati, ako su i cigani, ipak su mu stareši!

Najte misliti, da si je svaki sam kriv ako je nesrečen, pak da vi samo trpíte šnjim znaite, da svaki sam največ trpi pod svojom nesrečom. Zakaj je već jenkrat u životu tak da jedni trpiju i mučiju se, kak črvi, a jedni žvijaju sva dobra zemeljska. To je sudbina! Nišci si nemre sudbinu sam zebrati, jer onda bi svi bili grofi i bogataši, — a jako malo ili nišce nebi sam rad trpel. Pak gda je već sudjeno jednim dobro, a drugim zlo, zato ipak znaite, da oni siromaki koji nemaju stareše, ni doma, da su i ono ljudi, koji su prisiljeni, da se prebijaju od nemila do netruga, da i oni imaju srca, da su vam braća po Bogu! Pak zalo imajte bar tuliko smilovanja s njim, kak imaju ftičice med sobom!

Stridóvár

Drusko Stefanija,

Zadnji dani u Przemyslu.

Ravno pred tremi létmi jednoga dana marcijus meseca, iznenada je došel jeden glas, morebiti naj tužneši u celim svétim boju, zasékel se je nam u srce, skup nam je stisnul guta, suze nam je sprešal iz očima Taj zalosten glas pak je to bil Przemysl je propal, moral je kapitulérati. Za Przemysla svi skup smo tak mislili, da néga je moči prevzeti od potlam kak su rusi prvič ga

bude nadalje, i gda bude počel neprijatelj napinjati svoje sile?

Bil je ljepi topel letni den i ja sem sedel na svojem sisdekungu i u tim sem zadremal jer su mi oci bile trudne. Na što se mi je odmah na kratko zasenjalo, da je moja šest let stara čerka došla tam k meni i pred menom u dekungu postoji. A onaj čas kano da je jeden rus bežal po dekungu i moju čer s puškom tresnul u glavu, tak da je odmah doli opal i sva bila u krvi.

Nato se ja odmah prebudim i premiš lavam svoju senju, koju sem odmah i svojimi pajdašom pripovedal, i rekeli sem da bude istinita ova senja, ili budem teško ranjeni ili mrtvi.

Itak se je dogodil još onoga dana, neznam ob šteri vuri, je to bilo i gda je doletelo samo sem se jednoga časa prebudil iz onoga umrloga sna kojega mi je šrapnela zadala i ogledam se okoli, ali drugoga nevidim, kak svoje dva pajdase, koji su mrtvi kraj mene ležali. Lahka jim zemlica! A ja tužen, teško žanjani, jer mi je šrapnela posekla obadva kolena, a cela kompanija je

obkolili i tak strahoviten sgubiček imali, još bole smo u ovi miseli bili.

Itak . . . 1915 ga leta marcijusa 22 ga ruska zastava se vijala na Przemyslskim festungo.

Od toga tragičnoga dana se je jeden novinar spominal Kuzmanek generalom, Przemysl festunga zapovednikom. Spominali su se sbog onoga zroka, poleg kojega je festung moral rusom u ruke doiti. Najbolje pak pozna ovoga zroka sam Kuzmanek Hermann glasovitoga festunga još glasoviteši zapovednik. Več kak jeden mesec je tomu, da je Kuzmanek iz žalostnoga rošstva, gde je tri leta bil, dimo došel. Od potlam je već bil pred soldackim sudio, pred kojim se je tak očistil da je od kralja odmah veško saržu dobil. Lehko, da još velika služba čeka ovoga generala u svétim boju.

— Več sdavnja sem znal, veli Kuzmanek, kakva žalost je postala po čeli monarhiji, kad je iznenada glas došel, da je Przemysl kapitulérat. To ja i sam naravno tak mislim. Štém je žalostneši bil ov glas, jerbo iznenada je došel. Nišci je né znal, kakov položaj je u festungo.

Razmi se, da mi smo već to jako dobro znali, kaj nas čeka, znalo je soldacko zapovedništvo, znal je i sam kralj, kojemu smo iskrenim telegramom za vremena javili, kak stojimo. Da su to itak né na glas dali narodu, tomu je više zrokov najpredi pak to, da mi smo još se za ufali i mislili smo, da bude se sve drugač dogodilo. Na to smo zato né računali, da nas odsvuna bude oslobodili i neprijatelja pretirali, neg na to smo računali, da ruskoga rinka pretrgli budemo i s festunga vun vderemo. Marcijusa 22-ga se je moralo prehititi, kak bude ov dan je svaki clovek zadnje drobticu popjel, kaj je još imel, velim, zadnje drobtice jerbo ov dan proti večero već je nišci jeden falatec ničesa né imel, kaj bi u vusta bil del.

Več pred dvema meseci bi nam strošek bil zmenjkal, ako bi redovite porcije bili dobaviali, ali mi smo već decembra meseca stianuli remena s jednom lukojicum i to,

morala popustiti nazad i tak sem siromak bil još zarobljeni i odpelani u daleku Rusiju.

Bil sem par dana ne daleko od fronte u jednom ruskom špitalju, za koje mesto niti neznam, kak se zove, jer sem bil jako slab. A odnot sem bil opelani u Moskvu, gde sem bil samo dva dana, a iz Moskve su me odpelali u Saratov, gde sem bil sedem mjeseci, odkud su me opet odpelali u Kazan varoš, gde sem bil tri mjeseca, i tam su me spisali na komišiji u transport, kakti csererokant, odkud sem se vozil svojimi, drugi opet nad Moskvu i Petrograd čes Švedsku i Nemačku, nazad u svoju milu Domovinu, za koju sem toliko pretrpel i alduval svoje zlatno zdravlje, i koj put mi je bil veseli samo zato, da se oslobodim iz tužne Rusije, koja je sto let odzradi od našega magjarskog naroda. I makar sem tužen postal bez obedvuji nogah, zato sem svaki dan molil. Svevišnjega neka se mi smiluje i podeli žudjeno zdravlje, da budem još jeden put dopelani u svoj mileni kraj! . . .

Iz kojega sem negda veselo popeval kad sem išel na bojno polje, svojimi pajdaši, ono pjesmo, koja glasi.

potam višeput smo morali napraviti. Sto pedeset jezer ljudstva smo morali hraniti. Moje smo klali i to poprički dvajsti jedno jezero konjov smo pojeli. Marcusia prve dane po velikim splanjo i stradanja došel je križis: ljudstvo semo jako šteška smo mogli ponečim hraniti. Slabesi su pomrli jaksi pak su odnemogli. Ne samo s neprijateljstvom su ljudi imali posla, neg i jako teško delo su morali prenašati, kad smo ko nje spojeli. Ktomu pak skorom čeli šereg starih vojnika je stal, koji su skorom svi oženjeni bili i više decah imali doma. Od glada vnogo jih je pomrlo zadnje dane. Breše smo sposekli, to smo semleli i stoga smo kruha pekli, da barem s nečim se je napunil zaljudec. Zadnje dane javili su mi da vuni pred ruskami štelungi repa raste. Ponoči sem poslal jedno ekspediciju. Ljudi su se v bele plašte zamotali, da je nebi rusi spazili, ali kola su ružila i rusi su s električnim lampšom celo okolico posvetili i počeli su pucati na ekspediciju, koja je iz pol metra glibokoga snega štela nekaj cukorice poskupsti. Drugi den vnoči sem jednoga čuga poslal, koj je čisto stiha došel na zemlju i strahovitnom mukum su vnogo cukorice skopali i dimo dopelali. Jeden, dva dana smo opet imali jesti. On dan, kad je baka zadnje drobtinicu pobral, iz torbe, prek sem dal festunga rusom.

— Kaj je bil tomu zrok, da je tak šetno sfalil strošek vu festungo?

Kad su ruse prvič pregnali od festunga čeloga šeraga, koj je za rusima išel iz festunga smo morali hraniti, jerbo za šeragom ne su mogli tak šetno stroška dobavlati. Rusi kad su retirerali, sve moste su spotrli i doklam su naši pioneri spopravili moste neje bilo moči nikaj za šeragom voziti. Hindenburg spod Varšove nazat je moral liniju poteći i poleg toga i mi smo morali nazat se potegnuti. Medtem toga ne samo vu festungo stanujuče smo morali hraniti, neg i čeloga šeraga, vlak pak su ne mogli tuliko nazat na voziti.

To je bil najveksi zrok, da je Przemisl tragično propal. Jerbo to svaki zna, da festung nigdar nebi bil rusom došel vu ruke, ako nas glad neprelada. Sgladom šrap

leni vojniki još i zadnje dane slavno su nazat sbili ruske šturme i jurše, devetnajtoga marcusia pak su još jedanput slavno vojuvali, kad smo ruskoga fronta šteli predli.

Zadnjemo juršu to je bil cilj, da ruse za hrbet dobimo i stēm napomoč budemo onomu šeragu, koj je vu Karpati vojuval, drugoč pak to, da ruskoga fronta predremo i vun zidemo iz kola. Proti ishodu smo probali vun vuji, jerbo sem misli, da tam je naj slabesi ruski front, pak i to sem zna; da rusi tam imaju nezmerno vnogo stroška na skuplenoga. Ali rusi su dobro bili tam prepravleni. Lehtko, da su nam prijeli šteroga radio telegrama. Morali smo nazat vu festung se potegnuti i nikaj drugo smo već ne znali, kak predati se. To sem predi po iskrenim telegramo prejavil kralju. Zatem sem zapoveđal, da sve se mora vuništiti, kaj vrēdnost ima. Štuke sve smo spotrli. Zatem sem rusom dal na glas, da se predam. Tak sem došel ja i stopetdeset jezer vojničtva vu rusko robstvo.

Zarobljenik vu Rusiji.

Medjimurskom ljudstvu budem vezda ja govoril, kak sem tužen v ruskoj zemlji dve leti sprevodil, želel ja sem živ, zdrav k vama nazad dojt, z ove tužne velke vojne malo govorili.

Ako budem si računal ja svoje življenje, plakati se bude treba na moje trpljenje. Milostivni Bože dragi, nakaj si me stvoril, kud siromak vu ti vojni posvetu sem hodil bil sem na tem svetju miren v prvešim življenju ljudi ki ste domaj stali, čujte me v trpljenju. Na kratkoma vam tak rečem, kak sem zdoma dišel, nigdar nikaj dobra nisem na tom svetju videl. Kud sem sve putoval tužen, i pešice hodil, ženi deci i vam svima tu budem govoril. Samo ako bute mogli ovu razmeti, kulko jeden denes clovek, mora pretrpeti. Prvič mene je dopalo čez karpatske gore, tam sem začel krv lejati za sve Medjimurje, od onud sem vojuval čez celu godinu kak se itak pripetilo jenput s menom v boju, kada jenput smo deržali iz rusima boja on den jako oslabila, moja kompanija. Mogli jesu mene vzeti vu tu rusku

zemlju, kak se ondi je živeo tu vam spisano bu. Križevskoga tjedna v jesen to se pripetilo, v mesecu septembru danu vu desetim bilo, žuhko tužen jesem išel vu tuđe sužanstvo. Više ljudi nas je putem skup pešice išlo, morete vi znati domaj, da je hudo bilo a kak pak vu ruski zemlji v noči se spavalo. Tak da moje tužno srce svaku noč plakalo, za to da sem tužen ovak, v noči zdihaval: Bog zna, gda al nigdar više doma bum pohajal. Za tem v ruskoj zemlji potlam mi prez posla bili, jako su nas na komandi s ribami hranili, po tom tretji mesec jesmo vu delo mi stali, vi kieve već borvatov nadelo zebrali. Onda z te fabricke jesmo dimo čdpisali, da domari itak mori za nas budu znali. Žene drage ovde čujte da smo mi na svetju, ako listek naš bu došel v našu domovinu, i ako ga budte žene vu ruke prijele, nutri bude tak pisano budte se plakale. Od granata, puške, kugle živi jesmo ostali, ali kak daleko v rusku zemlju nas tirali. Ove reči jesu došle, v malo Medjimurje, na te celih šest mesecov došel odgovor je, kada smo ga mi prijeli, vu ti ruski zemlji, srce svakom je odmeklo, bilo nam je leži, jen drugomu ovak jesmo, v Ruskoj govorili: itak domaj za nas znađu kud bum hodili. Zato da su v listo bilo napisano reči, svaki od vas moli Boga dimo budte išli. Pazite na adres žene kak budte pisale, Ivanovka vam se zove mesto, budte znale, nakovertu spoda pište, dinamitni zavod, da naš listek nebu išel, kol med drugi narod

Mi tu v ruski zemlji svak den Boga se molimo, naj bu prama nami dober, živem dojt dimo, da bi vas tak mogli žive zdrave s decem najti, kak smo žive vas stajli iz decicom lani. S Bogom polje, gore budte i logi zeleni, dok ne dojdem ja vam dimo nebudte veseli. Sveto Trojstvo s vami domu i s decicom budi, On nas siromaške ovdi v Ruskoj blagoslovi. Žena deca moja skončam ovo govorenje, daj nam dragi Bože svima dušno zveličenje. Sveti križ prekriži vas sve ve pri vašem stanu a nas siromake ovde v Ruskoj vu sužanstvu. Medjimurskomu narodu prvič sem rezložil, kak sem v ruskoj zemlji tužen svoje dane brojil, za par

Dolina se tresi, sva gora ječi,
Praskaju puške, bije se boj,
Dodija robstvo i ljuta nevolja,
Junak se diže na narod svoj!

Bes sloge bračo dosta je bilo,
Dosta je dušman uvredio nas!
A sada dračo pjesma nek se ori,
Pjevajmo složno svi u jeden glas.

Za tebe Junak krvcu prelevam.
Za tebe ginem, za te vumrem.
A sad o Bogom oj junačka Majko,
S bogom mi rode, ja sada idem,

Dušmanska ruka pali i ruši,
Vu ognj plamti selo i grad.
Sunašce žarko k zapadu se kloni,
Neče da gleda taj golomi jad!

Protiv dušmana dignimo sable,
Kažte dušmanu, kažte sto smo mi?
Da smo mi Brača Magjarskoga roda,
Živio naš Kralj živili mi!

A kak je bilo vu Rusiji? znam dabi i otom šteli malo čuti? Meni je doduše ne bilo najhuje, jest istina boli sem trpel velike, ali s menom su Ruski saniteci i vertari dobro podstupali. U Saratovu i vu

Karanu su bili naši gosp. doktori, koji su se ljepo brinuli za nas. Jeden Ezredorvos je svaki dan išel u Varas t. j. na piac i nakupil je sira, luka i jajci za one peneze, s kojima naš členi križ podupira siromašne ratne zarobljenike. I tak nam je taj gosp. doktor zotem povećaval Rusko menaž, na zato niti ruski menaž nemorem pošpotati, da nebi bilo dosti i vredu. Zato je svaki toliko dobil, da je lahko pojel. I makar smo svaki drugi den dobili kiselu zelje s burgundjom, a svaku sredu i petek smo dobili gulaš od onih rib, koje su preostale od rusko japanskoga rata! pak smo zato veselo mogli popevati svaki den poslje menaže jednu pjesmu koja glasi:

Da bi ove ruže male,
Za bol srca moga znale?
Plakale bi suzu koju,
Da utješe tugu moju.

Al neznaju, al neznaju,
Jer sem u dalekom kraju,
Samo jedna dobro znade,
Ka za menom tuguje!

Zutra će mi ranom zorom,
Svanut krasam imenden!

A ja dušo na daleko,
Od tebe sem oddejen.

Itak sem pretrpel hvala Bogu velike teškoće i boli, ne samo ja, ima nas dosti, koji smo se od početka rata borili protiv neprijatelja mile nam Domovine naše. I kak svaki tak i ja sem se teško reshajal svojim milimi i dragim, a još svojom peterom djecom, koji su hvala Bogu svi živi i zdravi samo dosti slabi za delo i koja su me suznimi očima sprevajala vun iz dvora, kad sem išel i moral iti kakti stari népfő kelő pod vojničku zapovjed, a drugo moral iti poleg dušnoga spuznanja, jer sem položio prisegu vjernosti za Kralja! si Domovinu Magjarsku, za koju sem alduval svoje zlato zdravlje!

Ali nežalim zato, makar sem tak postal bogec, bez obedveh nogah i već nesposaben za svako delo, jer sem hvala Bogu toliko zaslužil, da su mi djeca još niti filira ne dobila (hadisegélyt) iti patne podpore.

Fitz Ernő
invalid.

kratkih tjednov budte dalje vi čitali kak se mi svi tužni dimo, s Rusije pelali.

Vu Rusiji Andreosecz Iván zarobljenik iz Muracsányá.

SVAKOJAČKE NOVOSTI.

Kaj povědaju, koji dimo dojdeju.

Postupati moramo one, koji su harcovali za domovinu i međtem toga vu rusko robo-sto su opali. Lěpo je poslušati, kaj sve znaju povedati, kaj sve su vidli vu veliki Rusiji.

— Oh, dobro je doma biti — pověda jeden honvėd. Nemorem dosta zahvaliti Bogu, da mi je to dopustil još jedenput videti moju domovinu, moju rodjeno mesto' moju mater, ženu i drobno dječicu. Sad se već nikaj nestaram, ako me opet pošleju na bojno polje. I ja sem dužen svoji domovini svojem življenjom, ako pak nevolen dojdem dimo, znam da me nišči nebude zametaval i nišči me nebude zapustil.

Počel sem povědati, da niti doma je ně sve tak, kak bi moralo biti, doma ga takodjer dosta brige i nevole.

— Ja se nadtēm nikaj ne čudim, veli honvėd, onda bi se čudil, ako doma nikomu niti jeden las se nebi svugnol. Vre se to sve popravi, kad red dojde na to. Kakvo zlo je prinas, proti onomu, kaj je denes vu Rusiji?

Zatem mi je povedal, kaj sve je videl, doklam se je prek velike Rusije dotukel. Nėga tam nikakvoga reda, nikakvoga zakona Tam nišči ne děla, nišči nikoga neposluhne, samo krađeju, robiju, koleju se na sve strani. Ktomu pak taj peklenski položaj za slobodu zoveju tam, gde nikomu je ně segurno življenje. Divja živina živi tak po sumi.

— Ja tak znam, veli naš honvėd, da samo bedako je slobodno sve tak delati, kak sam hoće, doklam ga ne svežeju. Čisto drugo je naša slobošćina, gde vu miru živi sused, kre susoda.

Tak se spominaju, koji dimo dojdeju iz velike Rusije, gde su nekoji na lěta bili zarobljeni. Veselo nam je, da su dimo dosli i Bog daj, da skim predi još i oni dojdeju, kojim je prilika ně poslužila, da bi već domaj bili. Bog je donesi!

Sto je štel tabora. Jedne glasovitne ruske novine su pisale, što je štel tabora i kak su se ktomu pripravljali. Ruske novine od toga ovak pišeju :

1914 ga leta februara 21-ga, dakle pet mesecov pred taborom, tajna sednica je bila vu Szentpétervaru, na kojoj su plama napravili, kak budo Konstantinopolja od turćina prevzeli. Na ovi sednici su zrekli, da to samo tak moreju napraviti ako čeloga svėta sbuniju, tojest ako jeden svėtni boj se počne. Sbog toga naprė su odredili, kaj bude morala Romanija, Bulgarija, Srbija, Grčka, delati. Od ove sednice zapisnika su II. Mikloš caru poslali, da ga potvrdi. Car je na zapisnik sledeće reći napisal: »Sve potvrdim, kaj ste odredili.« Dakle iz toga sad more svėt znati, da ruski korman sdavnja se je ktomu prepravjal, da svėta sbuni samo sbog toga, da negdašnje želu si sverši, skojom je Konstantinopolja stel pogutnuti. Sbog toga je moralo milijun i milijun naroda krv preljati.

KAJ JE NOVOGA?

List iz češke zemlje.

Ve ti listek pišem z dalke, češke zemlje, Zlato srce moje sad slušaj ti menė. Kajti bum sad pisal na papěr zeleni, Želim ga postati grlici ljubleni. Ah Bože lubleni, tvoje sem stvorenje. Ti si mej odredil junačko življenje. Vu kojem ja vahnem kak cvětja bez rose, Il zelena trava, kad ju već pokose. Nit mi tužno srce nigdi nema mira. Neg si zemem v ruke pero i papěra. I sad ja vu srcu vnogo leži dišem. Prēm kad svojoj dragoj ov listek napišem Sad ti pišem draga listeka ovoga, I na pomoč zovem gospodina Boga. Ovo su ti reći iz srca mojega, Ako je još sčėšaš na goluba svoga. Več lět mi je prešlo, kak ja kralja stužim, Još nėmam nikoga komu si pretužim. Nigdo mi na svėtu nemore pomoći, Ali pravi vojnik još suze netoči. Neg vu ruke vzeme pušku i bajneto, Skem ja već harcujem sada štrto leto. Puškicu si denem ja na desno rame, Draga golubica najzabiti za me. Bajneto pak nošim ja iz lěve strani. Ž njom se svaki vojnik do zadnjega brani. Na hrpu pak nosim ja imanje svoje. Koje mi rezosi tužno celomoje. Tak idemo sada v dekunge počivat, I to bojnopolje še krvjom polėvat, Kada smo si seli na črnu mašinu, S žalostjom stavljamo našu domovinu. Svaki junak ima tuge v svojem srcu, Ar si premišljava za svu grlicu. Koju sem si stavil v malem Medjimurju, Tvoj mili harcuje na tem bojnopolju, To te idem branit, kaj buš mirno spala. Listek ti bum pisal, kaj buš za me zvala. Ja bum vu dekungu dan i noć stanaval. Tam se bum ja za te navėke zmisljuval. Kak god budu štuki puščali, granate, Me junačko srce kucalo bu za te. Dėšlo mi je v pamet zlato srce moje. Gde sem zadnjič stavil mило tēlo tvoje. Pri putnemi vrati tužna si mi stala, Moral sem ja zdoma, ti si dobro znala. Podal sem ti ruku izpod srca svoga. Da ti z rata dojdem, moli višnjeg Boga. A ja sad putujem na to bojnopolje Gde vojni k vojnika s bajonetom kolje. Več četiri dane i pet temnih noći, Kak tvoj mili dragi něje stisnul oči. Nemrem ja zaspati čase nit minute, Kaj se nebi zmisлил zlato srce za te. Drugač nemrem spuniti po željenje moje. Kak da ovaj listek pošlem v Medjimurje, Poštovanom drustvu novin medjimurski. Svi se zahvalimo koji smo vu vojski, Naj to prepisjeju vu svoje novine, Da majke čitaju za sve dobre sine.

Na maršu Bruncz István vojnik iz Muravida.

— **finnska běla garda** je vu Hantusa ruske čete obkolila i nje navalila. Jezer zarobljenikov je garda vlovila i jedenajst kanonov zapljenita.

— **finnsku črlenu gardu** su zbilil. Finske čete generala Mannerheima su apriliša 5 ga v noći Tammarforst mesto osvojile. Pred Tammerforstom je běla garda osem jezer zarobljenikov vlovila.

— **francuzi su spraznili Soisson varaša.** Francuzi su Soisson varaša spraznili, jer nemci varaša bombarderaju.

— **Poincarė na frontu.** Poincarė francuzki predsjednik je vetomane pohodil francuzkoga fronta.

Nesreća. V Nyiregyhazi poleg električne fabrike je jeden cug kola Daniela Pavla gazde odbil. Daniel je pod lokomotiv došel, koj ga je na smrt zgazil. Žena njegva koja

je krej njega sedela je v jarek buknela i oranila se. Istraga je ustanovila, da šrampe kad je cug došel, ne su bile dole počtene.

— **Odđ stoji čudovitni štuk?** Francuzi su već našli ono mesto, gde nemški čudoviti štuk stoji, a kojega tak daleko moreju nemci strėlati. Štuk je vu jednim tunnelli skrit, koj, tunel blizo jedne šume leži. Da nemci strėliti hoćeju, štuka iz tunnella van rivaju. Tunnella su lani vu augustu štuk hapili zidati.

— **Ujedinjenje.** Iz Jassy (Romania) varaša javiju, da je bessarabiski sabor izrekel, da se Bessarabija s Rumunjskom nje-dinjela bude.

— **Notarijušov napadaj.** V Torontalszentjánosu je vetomane v noći nešči črez oblok Demkó Géza notariusa strėlil. Notarijuša koj je vu postelji ležal; je kuglja oranila. Činitelj je pobegnul. Za dneve se je saznalo, da je na notarijuša nekši uk-ranski zarobljenik strėlil na to su njega Miksa Vazul i Tomity Janoš nagovarati koji su notarijušu već zdavuja neprijatelji bili.

— **Kratjev dar.** Karoly magjarski kralj je pogorelcem Baküttös (Zalavarmegija) občine petjezer korun daraval.

— **Berlinski veliki poslanik pri kralju.** Károly kralj, koj je aprila 17-ga v jutro došel iz Budapesta v Baden, još pred poldan je na izpitivanju prijel herceg Hohenlohe berlinskoga velikoga poslanika. Neštere novine javile su, da se bude herceg Hohenlohe zahvalil, ali ni je istina.

— **Napredovanje na francuzkim bojnopolju.** Naši vėrni savezniki, nemci, dan na dan lěpo i sigurno napredovaju na bojnopolju i tiraju pred njim englesa i francuza. Vetomane na ypernim frontu su nemci Poelkapelle, Langemarck i Zonnebek mesta osvojili. Imt Hindenburg general briga na to, da se naši neprijatelji nemreju počiniti, nek je tira, kak samo more.

— **Razoružane ruske ratne ladje.** Aprila 10-ga su najveć ruske ratne ladje ostavile Helsingforsu. Drugi dēn su ladje v Kronstadt doplivali. Nekoje ladje su još vu Helsingforsu ostale ove su ně mogli otpremi i tak su je razoružali.

— **Četrdesetjezer nemcov vu finskom.** I Finskoj vladi su nemci na pomoč išli. 40 jezer nemcov je doslo vu Finsku s već kak 100 štuki i 2 jezer masinaštimi puškami.

— **Črlena garda je ogradjena.** Iz Stockholma javiju, da je črlena garda Salo Systag Riihiameki i Lahtis mesta zgubila. Nemške čete su se sjedinili s tak, da se je vezda jedna stran Finske od buntarah oslobodila. Črlenu gardu su pri Tvijala mesta čelo ogradjili.

Pesem želne budućnosti.

Zakaj mi je mladost i još lěpa doba? A ja živet moram žalostno do groba. Dokač bi se mogel v srcu veseliti, Tugu, žalost imam, već bu štiri leti.

Štirnajstoga leta život se moj krenul, Gda sem z doma na put vu tabor se genul. Od potlam mi srce žalostnu tuguje, I za rodjeni kraj navėk se zmištuje.

Kud gad sem se mučilj gore i planine, Koje sem ja prešel sume i nizine, Ruskoga orsaga nesretnu Srbiju, I neplodnu zemlju čelu Albaniju.

Bil sem v tuči boju v granati, srpneli,
Ki su na sve strani kre mene cureli.
Bogu jedinomu sem se lépa mollil,
Da' bi mene strašne smrti oslobodil.

Kaj nej moje mlado i još zdrava tělo,
Vu tuđem orsagu nebi poginulo,
Tak sem imel sreće jošće živ ostati,
I v Magyaraki orsag sređnu dopelati.

Za kojega dosad verno sem vojuval,
A bog dobri mene još verneše čuval,
Komu ja zadosti nemrem naplatiti,
Da po zdravih nogah još morem hoditi,

Sad još to je odviš velka moja želja,
Koja mene navék vu rodjen kraj pela.
Gde sem ja ostavil dragu svu majčicu,
I povoljno svoju milu pajdašicu.

I takojše mojeg dobrega japeka,
I sestricu moju ko me teška čeka.
Pre vnoge pajdaše, rodbinu ostalo,
Svako dēte malo ko me je poznalo.

Rado bi od srca vas sve pohoditi,
I par reči s vami opet govoriti.
Mala Megimurje, zlata ograjena,
Gde je svake fēle cvēte zasajena,

Koje sem ja rado navék predihoval,
I za koje se bum navēke zmišljaval,
Za biti vas nemrem nikod za nigdara,
Či bum moral služiti jošće pet lēt cara.

Sve vu ime Bože, moram pretrpeti,
Makar vu mladosti mi bude vu mrēti.
Još se preporučam v Jezuševo ime
Da v svakaj nevolji v milošću me prime.

Bányavár Szakács Ferencz
vojniki.

KÉPES BEVELEZŐLAPOR

nagy választékban kaphatók:
FISCHEL FÜLÖP (STRAUSZ SÁNDOR)

könyv- és papírkész-
kedésében

CSÁKTORNYA.

Meszet,

Tetőcserepet

ajánl azonnali szállításra vagontételekben

BERGSTEIN PÁL

kőszén, faszén és építkezési anyagnagyke-
reskedő

SZOMBATHELY.

WILH. F. TIEFENBACH

Skladište na veliko austr. i njemačkih
tvornica kemičko-tehničkih proizvodnja

Osijek I. (Slavonija.)

Preporuča:

Strojna ulja, Towot masti,

Zylinder ulje, firnisa,

terpentinersatza,

kolomaza, vasilina,

lakova, boja,

lastila za cipele,

kovoska za postolare, boje

sve vrsti za bojadisanje

sukna i dr. u tu struku

spadajuće vrsti robe.

Cijenik šaljem na zahtjev!

Egy használt, de jó karban levő

Wertheimszekrény

megvételre kerestetik. — Cim a
kiadóhivatalban.

CSAK
RÁDIUM
SÓSBORSZESZT
használjunk test és egészség-
ápolásra.

Nagyüveg K12—
Közép üveg „6”30
Kis üveg „2”20

Gyártja: A Dunántúli Gazdas. Szeszgyárosok
Szeszfinomító Részvénytársasága
Nagykanizsán.

Kézidarálókat,

szecskaavágókat, járgányokat,
lukoricamorzsolókat, ekéket,
vetőgépeket, cséplőgépeket,
kaszákat, aratógépeket és min-
denfajta mezőgazdasági eszkö-
zöket szállít a legerősebb és legolcsóbb
kivitelben

Lukács Lajos és Társa

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 20.

(Gyár-utca sarok.)

Mezőgazdasági gép, műszaki elektro-
technikai üzlete.

Telefon interurbán 51—33.

Ručne žrvnale,

pluge, sečkare, mašine za
repo rezati, vitle, mašine za
kurzu ruždjiti, mašine za se-
jati, mašine za mlaiti, kose,
mašine za kositi i svakojačko
gospodarsko orudje vu najtaleshi
cēni trži

Lukács Lajos és Társa

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 20.

(Gyár-utca sarok.)

gospodarskoga orudja štacun.

Telefon interurbán 51—33.

szoros és kereskedő előfizetőink cégét
a rovathban díjmentesen
közöljük

Iparos és kereskedő előfizetőink névjegyzéke

szoros és kereskedő előfizetőink cégét
a rovathban díjmentesen
közöljük

Borkereskedő: Mayer Károly Csáktornya	Férfi szabó: Iváncsics Ignác Csáktornya	Órás- és ékszerész: Pollák Bernát Varasdin	Kelemen Imre Csáktornya
Börkereskedő: Mayer Testvérek Csáktornya	Fűszerkereskedés: Mayercsák Béla (kőszén, faszén, magvak és a »Műtrágyát Értékesítő- Szövetkezet« raktára Gráner Testvérek Csáktornya Mráz J. Csáktornya Stráhia Testvérek Csáktornya	Szállító és deszkakereskedő: Löbl Mór és Fia Csáktornya	Deusch Zsigmond Csáktornya
Borbély és fodrász: Nádasi Nándor Csáktornya Mik Szilárd Csáktornya	Kávéház: Prückler K. Zrínyi kávéháza Csáktornya Földes Mór Royal kávéháza Csáktornya Deusch Jenő Csáktornya	Uri- és nőidivat, játék- és dizsműárú: Kelemen Béla Csáktornya	Schlesinger Mór Csáktornya
Cipész: Kelemen Sándor, férfi és női cipész Csáktornya, városház épület	Kötélgyártó: Petrics Ignác Csáktornya	Vaskereskedés: Bernyák Károly utóda Binder Károly Csáktornya	Bagola István vendéglője Csáktornya
Divatáruház: Liszt és Brodnjak Stridóvár	Mészáros: Antonovics József Csáktornya	Vendéglők: Prückler Károly Csáktornya Pecsnornik Otto Csáktornya Hencsey Gábor Csáktornya Antonovics József Csáktornya Budai József Csáktornya Horváth Mihály (Fehér galamb) Csáktornya Deusch Jenő Csáktornya	Singer Salamon Kiszabadka
Fényképész: Ifj. Kovács István Csáktornya			Sőjtöry János Drávanagyfalva
			Novák József Drávanagyfalva
			Deusch Adolf, nagyv. Drávasárhely
			Leitmann Bálint Szentilona
			Baumhack Rezső Szentilona
			Reiner János Rácánizs
			vegyeskereskedés, Petánczi savanyúvíz közponi raktár és szállítási vállalat
			Hódosi Vilmos déli vasúti vendéglős Csáktornya
			Schrey György Csáktornya
			Zrinyikultúrós
			Stefics Rezső vasúti vendéglős Kotor